

3 pav. Šurfe 6 rastas XVI a. sienos pado (?) fragmentas iš ŠR. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 3. The 16th-century wall footing (?) fragment in Test Pit 6, as seen from the NE.

4 pav. Šurfe 6 rastas sienos pado (?) fragmentas iš PR. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 4. The wall footing (?) fragment in Test Pit 6, as seen from the SE.

meto plonasienės keramikos fragmentais. Iš ūkinės duobės paimtame grunto mėginyje rasta augalo sėkla, žuvies žvynas. Tyrimų metu šurfe 6 rastas sienos pado (?) fragmentas (3–4 pav.), kuris atlikus architektūrinius tyrimus preliminariai datuojamas XVI a. Tyrimų apimtys per mažos, kad būtų galima tiksliau pasakyti, ar padas yra krosnies ar nuardytos sienos.

Šiųmetiniai rūsyje vykdyti nedidelės apimties žvalgomieji tyrimai parodė, jog po XIX–XX a. sluoksniais rūsio patalpose A, C, D yra gerai išlikę iki 50 cm storio ankstyvi XVII–XVIII a. archeologiškai vertingi ir įdomūs kultūriniai sluoksniai su itin gausiais to laikmečio radiniais (iš viso rasti net 474 radiniai), itin smulkia biomase, osteologine medžiaga ir buvusio užstatymo liekanomis.

Vilniaus St. 38

The small-scale field evaluation (8 test pits totalling 16 m^2) was conducted in the cellar under the building at Vilniaus St. 38, Kaunas (Figs. 1–2). Under the 19th–20th-century layers in the test pits in cellar rooms A, C, and D lay well preserved, up to 50 cm thick, early 17th–18th-century, archaeologically valuable and interesting cultural layers with especially abundant contemporary finds (a total of 474) as well as an especially small-scale biomass (fish scales, very small animal bones, and eggshell), or so the palaeobotanical analysis samples seem to show. At a depth of 20 cm in Test Pit 6 lay the footing from a dismantled wall or stove (?) (Figs. 3–4), which, based on the architectural analysis, was preliminarily dated to the 16th century.

Vilius Memgaudis

A. Mapu gatvė 12

2021 m. balandžio–birželio mėnesiais atlikti žvalgomieji ir detalieji tyrimai Kauno lopšelio-darželio „Ežiukas“ teritorijoje, sklype A. Mapu g. 12, Kauno miesto projektuojamos lietaus nuotekų trasos vietose. Sklype ištirti 5 2x1 m dydžio šurfai, iš viso 10 m^2 (1 pav.). 3 šurfai iškasti iki įžemio, kituose dviejuose tam sutrukdė atsidengę pamatai ir grindinys. Detaliųjų tyrimų metu ištirtas 78 m^2 plotas, kuriame

vėliau įrengta infiltracinių kasečių įranga. A. Mapu gatvė yra Kauno senamiesčio centrinėje dalyje. Ši gatvė nuo XVI a. jungė Didžiąją Vilniaus ir Šv. Gertrūdos gatves. Kauno magistrato aktuose dabartinė A. Mapu gatvė minima nuo XVI a. pabaigos. Ji buvo vadinama keliu link Šv. Mikalojaus bažnyčios. XVI a. gatvės pakraščiai dar nebuvo apstatyti pastatais, todėl labiau priminė kelią, o ne gatvę. XVII a. ji jau vadinama skersgatviu. 1672–1675 m. prie šios gatvės Pažaislio vienuolynas įgijo tris sklypus. Nuo to laiko iki pat XIX a. vidurio gatvė buvo vadinama Kamaldulių arba Kamendulių vardu. Dabartinis A. Mapu pavadinimas jai suteiktas 1922 m., pagerbiant žymų Kaune gyvenusį XIX a. žydų rašytoją. Iki XIX a. vidurio prie gatvės buvo medinis sodybinio tipo užstatymas, mūrinių pastatų buvo tik prie sankryžos su Vilniaus gatve. Statybos suintensyvėjo tik XIX a. II pusėje, kai Kaunas tapo gubernijos centru. XIX a. pabaigoje jau abi dabartinės A. Mapu gatvės pusės buvo apstatytos dviaukščiais mūriniais pastatais.

1990 m. A. Mapu gatvės 12 sklype archeologinius tyrimus atliko A. Juknevičius. Ištirta 12 įvairaus dydžio perkasų, iš viso 352 m^2 plotas. Tirta tik sklypo V dalis, vietovė palei dabartinę A. Mapu gatvę. Aptiktas kultūrinis sluoksnis buvo 1,2–1,3 m. Ankstyviausi žmogaus veiklos pėdsakai priskirti XVI a. I pusei. Kaip parodė tyrimai, XVII a. didesnėje tirtos vietos teritorijoje buvo miestiečių daržai, tai liudija aptiktas 50–60 cm storio puraus juodžemio sluoksnis. Jo rasta visame tyrimų plote, išskyrus vietą, kur 60 cm gylyje rasta XVII a. buvusio medinio pastato pamatų liekanų. Virš pamatų ir daržų sluoksnio aptiktas XIX a. kultūrinis sluoksnis, kuriame sklypo ŠV dalyje rasta kitų pastatų pamatų bei akmenų grindinių tarp jų. Tyrimų metu aptikta koklio fragmentų, keramikos šukių (*LIIR*, f. 1, b. 1665). 1999 m. D. Balčiūnas tyrė keičiamų inžinerinių trasų vietose, gatvėje fiksavo 0,8–3,3 m (storiausias buvusios lomos vietoje) XVI–XIX a. kultūrinį sluoksnį (*ATL 1998–1999 metais,* 1999, p. 409–410)

2021 m. žvalgomųjų tyrimų metu šurfuose 1, 2, 3 archeologiškai vertingų sluoksnių ar struktūrų neaptikta. Šurfe 1 atrastos kelios XVIII a. šukės kartu su XIX a. radiniais rodo, jog čia aptiktas 40 cm storio XIX a. kultūrinis sluoksnis. Tiriant minėtus šurfus nustatyta, jog jų aplinkoje gruntas permaišytas tiesiant komunikacijas ir darželio statybų vykusių darbų metu. Įžemis pasiektas 1,5–2,2 m gyliuose.

1 pav. Tirtos vietos situacijos planas: 1 – Kauno senamiestis; 2 – 1990 m. A. Juknevičiaus tyrimai; 3 – 1999 m. D. Balčiūno tyrimai; 4 – tirti šurfai; 5 – tirta perkasa. V. Memgaudžio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation site: 1 – Kaunas Old Town; 2 – Juknevičius' 1990 investigation; 3 – Balčiūnas' 1999 investigation; 4 – the test pits; 5 – the trench.

2 pav. Šurfe 4 atrasti galbūt XVII a. pamatai. V. Memgaudžio nuotr.

Fig. 2. The possible 17th-century foundation found in Test Pit 4.

Šurfe 4 po paviršiniu supiltų žemių ir plytų duženų sluoksniu 25 cm gylyje (H_{abs} 28,35 m) atsidengė pastato pamatai, užėmę visą šurfo plotą (2 pav.). Pamatai mūryti iš raudonų plytų, taip pat atidengtas vienas įmūrytas akmuo, kurio matmenys 61x26x21 cm. 24–28 cm ilgio, 14–18 cm pločio, 7–8 cm storio plytos rištos kalkiniu skiediniu. Viduryje pamatų – niša. 1990 m. tyrimų metu visai šalia šurfo 4 atrasti XVII a. pamatai, kurie, tikėtina, tęsiasi šurfo 4 link. Tačiau 1990 m. atrasti XVII a. pamatai formuoti iš akmenų, o šurfe 4 rasti pamatai mūryti iš akmenų ir plytų, tad lieka neaišku, ar tai XVII a. pamatų tęsinys, ar kito pastato pamatai.

Šurfe 5 po vėlyvais supiltiniais sluoksniais 76–78 cm gylyje (H_{abs} 28,14 m) aptiktas šiek tiek apardytas akmenų grindinys, sudėtas iš 10–20 cm ilgio akmenų. Šurfo Š dalyje grindinys nutrūksta. Virš grindinio aptikta XIX a. keramikos šukių. Tai rodo, jog 1990 m. tyrimų metu atrasta užstatymo struktūra (pastatai, o tarp jų grindinio kelias) tęsiasi toliau į R. Archeologinių tyrimų metu rasti radiniai perduoti VDKM.

Detaliųjų tyrimų metu perkasoje fiksuoti tik vėlyvi XX a. II pusės 1,1–3,5 m storio sluoksniai. Jei perkasos vietoje ir būta archeologiškai vertingo sluoksnio ar struktūrų, jos sunaikintos tarybiniu laikotarpiu statant darželio pastatą bei atliekant kitus žemės kasimo darbus. Įžemis perkasoje pasiektas 1,5–3,5 m gyliuose.

A. Mapu St. 12

In 2021, a field evaluation (5 test pits totalling 10 m^2) and excavation (a 78 m^2 trench) were conducted at A. Mapu St. 12, Kaunas (Fig. 1). The foundation, red brick with one stone, uncovered at a depth of 25 cm in Test Pit 4 could possibly date to the 17th century (Fig. 2). The bricks are 24–28 cm long, 14–18 cm wide, 7–8 cm thick, and bound with lime mortar. A niche was seen inside the foundation. The paving uncovered at a depth of 76–78 cm in Test Pit 5 dates to the 19th century, which shows that the building complex (buildings with a paved lane between them) discovered by the 1990 investigation continues to the E.

Diana Oleinik, Edvinas Mėčius

Palangos gatvė 7

2021 m. Kauno senamiesčio teritorijoje (UK 20171), Palangos g. 7, naujo elektros kabelio vietoje atlikti žvalgomieji bei detalieji tyrimai. Jų metu ištirtas vienas 1 m^2 dydžio šurfas ir viena 9 m^2 dydžio perkasa. Bendras tirtas plotas siekė 10 m^2. Palangos gatvė yra Kauno senamiesčio P dalyje, ji skiria du šio miesto kvartalus – 19 ir 22. Šiame prie Nemuno esan-